

נייער פאקסבלאט

№ 290 Łódź, Niedziela 15 grudnia 1929 יונטער יאהרגאנג לאדז. זונטאג. 15 כסלו תרצ

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 224-71 מער. 21 פיעטריקאווער 224-71 מער. 21 פיעטריקאווער 224-71 מער. 21 פיעטריקאווער

ענטדעקט א ברוטיגע רויבער-פאנדע

געפלאנט געכטען ביינאכט צו דער'הרג'ענען און בערויבען די פאמיליע פון יודישען יובילער טאביאש אויה פיעטריקאווער 3 דורד א שבור'ער שוויגער אין דיגאנצע רויבער-פאנדע-פאלען אין די הענד פון דער פאליציי. דערשאסען דעם רויבער דאלאק אויפ'ן באלוטער מארק. די רויב-אנפאלען וואס די באנדע האט שוין געהאט אויסגעפיהרט. — אונגעהויערע פאניו צוליב דער שיסער'י אויפ'ן באלוטער מארק

ארעסטירט סטעמפניאק'ן דעם מערדער פון יונגען מיידעל גאדאמסקא

און ער איז א גאר געהויבענער ברענען-שלינגער. "כלה" און להבא'דיגע שווער און שוויגער האבען דאן געכאפט אים זיין, ארויסגעווארפן דעם פרעהליכען חתן פון שטוב ארויס, און — אים שידוך...

סטעמפניאק האט אבער דערפון נישט געהאלטן, און איז געבליבן זיין העלענקען.

זו ער האט זי ליב-האט ער געהאלטען אין איין טענה'ן — ליב ס'לעבען... זו דאס הויה אין ביי איהם א שמעק-טעכטל נישטווערט קאן איהר...

און אזוי לאנג אין אזוי ברייט האט עס געווען צווישן זיי — ער האט געוואלט און זי לא דווקא — ביז ערענעכטען וויינער 10 אין אוועג האט ער זי מיט אכט קילען דערשאסען אויף טויט געבען איהר וואוינען, אויף וואו דווקא-סקא אין מארישנסקא און — אליין ענטלעכען.

דאנעבען איז ארעסטירט געווארען זייןער א קאלטע, א געוויסער זיגמונט לאנגער, וועלכער

(2) דער געכטער טאג האט זיך אויסגעצויגן מיט אמיאסערנעוועהליכען ערפאלג פאר דער לאדזער אויספארשונגס-מאכט, וואס האט מיט אים קלאם ענטדעקט א נאנצע רייה גרויסע פערברעכערס, וואס זענען אין דער לעצטער צייט אויסגעפיהרט געווארען אין לאדז, און וואס איז נאך זיכר אים איז געווען געפלאנט אויף היינט און נאכדעם צייטן ליקווירט א געפערליכע פאנדישע-פאנדע. די געשעהענישען פון געכטען טאג האבען זיך אפגעשפילט אויף פאלגענדען אופן:

(1) ערענעכטען האט זיך אין לאדז אפגעשפילט א בלוטיגע געשיכטע אויף א ליבעס באנדען-מעשה שהיה כך היה:

א צייט לאנג האט זיך די 20 יאהריגע-הילדא גארקאוסקא (נאווא דווארסקא 24) געליבט מיט דעם 22 יאהריגן לעאן סטעמפניאק (נאווא-שיקאוסקא 4). ס'פאר'ל האט זיך שוין געהאט געגעבען ס'ווארט, אבער ביז וואס, ביז ווען — ביז זיין חתונה, הייסט עס, האט זיך צווישגעוויקלט, זו לעאן איז זיך ציפ'ל משמה מיט'ן גלעזעל.

קלערענדיג אז ער האט איהם ערשט איצט אפגע'נעמען ביי זיין שוויגער.

דאס איז געווען א פולשטענדיג נייער רעוואלוציער פון סיסטעם פראווינג פון העלכען, זיי מען האט געוועהן, מען האט זיך בעמיהט אפצוקראצען דעם פאבריקס-נומער.

דער ראווינער פאקט איז פארנעקומען דעם פאראוואניק פערדעכטיג, געווענערס צוליב דעם, וואס ער האט זיך דערמאנט, אז אין דער לעצטער צייט איז אויסגעפיהרט געווארען אמיאסערנעוועהליכע דעם געוועהר-מאנאין פון דער "ספולקא לא-וועקא" אויף דער פיעטריקאווער 114. מען האט נאכאנאמאלירט די נומערען פון די גענעכטע ר'עוואלוציערען מיט דעם נומער פון רעוואלוציער, וואס מען האט געפונען ביי דווערזיען און עס האט זיך א-רויסגעוויזען אז דער רעוואלוציער שטאמט טאקע פון די גענעכטע רעוואלוציערען.

צוליב דער ראווינער ענטדעקונג האט מען די אלטע פיאטראוסקא און דווערזיען ארעסטירט. אין אויספארשונגס-מאכט האט מען די שוויגער מיט דעם אידעם גענומען אויפ'ן פערדער. די אלי- (ווייטער זעה 8-טע זייט)

Z powodu Zgonu nieodżałowanego Kierownika naszej fabryki

B. P.

CHILA ZYLBERBERGA

składamy pozostałej RODZINIE wyrazy współczucia

„P. GERSZOWSKI i S-ka”

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 21 יאהר אונזער אונגערעכטליכער זון, ברודער און קוויין

נ.ע. יצחק אנשעל טרדישיין

בן ר' שמואל נ"י

די לויז קימט פאר היינט, זונטאג, דעם 15-טען דעצעמבער, 12 א זייגער בייטאג פון טויט-הויז זאוואדזקא 22, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע פאמיליע.

אין סיפען טויטער טיילען מיר מיט וועגען טויט פון אונזער מייערען חבר

יחיאל זילבערבערג

(יחיאל "רבי")

מיטגליד פון "מרייז פריינד פון די מעדעם-שולען"

מיר רופען אלע מיטגלידער פון "ק"י"י, זיך צו בעטייליגען אין דער לויז, וואס קומט פאר היינט, זונטאג, 1 א זייגער פון שפיטאל "אנימאס" פוסטא 19.

דאס קוראטארום פון די מעדעם-שולען אין לאדז.

אינטערפעדאציעס איז ענגלישעז פארקאמענט

לאגרא, (ימ"א). מיין דער לעצטער זיצונג
פון ענגלישען פארלאמענט האט דער רעם. האווארד
בורי אינטערפעלירט דעם קאלאנאליזמיסטער וועג
נען דער צוהיל פערמישטע יודען און אראפער אין
אירקישלאנד דער אונטערשטאטס-עקזעטאר דר.
שילס האט געענטפערט, אז פיראצט זענען אין
אירקישלאנד פערמישט געווארען צום מוט אכט
אראפער און אין יור, קיין גענויערע איינצעליי
טען זענען דער פראצעסן בעזיט נאך נישט דער
קאלאניאליזאט. אין די אלע פראצעסן איז די א-
פעלאציע געוועזליך פאראויסגעוועהן.

ענטפערענדיג אויף א צווייטער פראגע, פאן
דעם האווארד פור, האט דער אונטערשטאטס-
סעקרעטאר דר. שילס ערקלערט, אז פאן דעם 1.
סעפטעמבער 1920 ביז דעם 30 סעפטעמבער
1929, האבן אייגענאנדערס קיין ארץ-ישראל אנ-
ערד 95,700 יודען, דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר
האט נישט אין זיין בעווייז די אייגנאנדערונגס-סטא-
טיסטיק פארץ יאהר 1919 און די ערשטע חרשים
פאן יאהר 1920.

קאמונא, 14. (יטא סעלעגראטשי).
 אין פעלדגעריכט קומט פאר דער פראצעס
 פון שמוען קאמונע, וועלכע זענען פגעשולדיגט אין אפ
 מוצנים, ביזנעס רעזיק אין אברהם אקלאנד זענען
 געקומען צו געווארען איין 6 יאר חפסות, עס קומט
 אויך פאר דער פראצעס פון חיים גערשון, וועלכען
 עס דראפט טויט-שטראף.
 פאר די לעצטע צוויי יאהר זענען שוין אכט
 יודען געקומען צו געווארען צום טויט.

ב' ער ל'יג, 17. (פס.) אין צפון דייטשלאנד האט
 געקעמט געהערשט א געוואלדיגער שטורם, וואס האט
 אנגעמאכט א גרויסען שאדען. אין האמבורג האט
 דער שטורם אומגעווארפען מויערען, גערפוי וועגן
 וואייניג פארזאן פערזאנלעכע געווארען.
 ב' ער ל'יג, 14. (פס.) אין קוקסהאפער האבען
 די כוואליעס פערנאכען די גאסען פון דער אונטער-
 שטער טייל שטאט.
 אין האמבורג האט מען דאך קלייטער-גלאקען
 אין הארמאטען-שאסען געווארענט די בעפלעקערונג
 וועגען דער געפארר פון דער פעדעליציג.
 איין אין פיינרן האט דער שטורעם אנגע-
 מאכט גרויסען שאדענען.

פראג, 14. (כס. טעל.) אין שטענעלע כעס
(ענער) איז ארעסטירט געווארען א שפּאַטער וואס מען
האט, אז דאס איז דער רוסלעלארפער מערדער.
ער הייסט יוזעף מייער און איז אנגעקומען דעם 20.
מאנעטפער אין כעס און האט זיך פערמאלדען
אויסן נאמען פון זיין ברודער יעזשע, זיין אייגנער
שטימט מיט דער פערשרייבונג פונם מערדער, און דאס
עקספערטזע פון א גראפאלאג האט פעסטגעשטעלט
אז זיין כתב איז ווער ענליך צו די בריוו פון די
סעלארפער מערדער אינעם נאמען „גערטרוואה“
וואס ווערט דערמאנט אין איינעם פון זייער בריוו
געברויכט ער דויעלענצ סאטנאגראפישע פעהלער.
מייער איז א דזשענטלער וואס ווערט געווינט
פאר רייכט און אנפאלען וועלכע ער איז פגעגאנגען
ער איז שוין עטליכע מאל בעשטראפט געווארען.
מייער לייענט און ער האט זיך האפען פגעטיילונג
אין די דיסעלארפער מערדערייען.

פאר דאס 14. יאָר (י"ט טעלעגראַפיש) די "דאָס
האַט פֿערענדיגט איהרע אויספֿארשונגען ווען עס
שעפֿטונגען זייען מיט לאַנדווירשאַפט און דרום
פראַנקרייך. די אויספֿארשונג איז אויסגעפֿאלען
נייטמיר. די ווייטע קאָנדישאַנען דארפֿען פֿעלעכע
די נייטונע פֿאָרשע און נייטונע אייגענשאַפטען פֿאָ
א לאַנדווירשאַפט. די לענדלעכע דארפֿען פֿירן
הער אַדורכמאַכען אַ פֿאַרפֿרעגטונג און די לאַנד
ווירטשאַפט פֿון דרוםפֿראַנקרייך.
די אַרבייטער דארפֿען נישט אַרויספֿאַרען קיין
פראַנקרייך, און זיי האָבען נישט קיין קאָנטראַקט
ווען נישט דאָס ווען אַרעסטירט זיי ווערען און אַ
דינסטיגס ווערען פֿאַר אַלד.

פאָר יז, (י. ט. א.) דאָ ווײַס איצט דער
קעקסטיוו-מיטגליד פון יודישען וויסענשאַפֿטליכען
ינסטיטוט ד"ר טשעריקאָווער. ד"ר טשעריקאָווער
יז ספעציעל בעקאָמפּן קיין פאָרז, ברי דע-וועקען
ין די יודישע קרייזען דעם אינטערעס פאָר דער
עטיגקייט פון י.ו.א. און שווענערליך אויך שטאַמען
יז פאָרז אַנפֿאָרטיילונג פאָרן אינסטיטוט.
אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז אונטערן פאָר-
ץ פון אַדוו. שלאַסער פאָרעקאָמפּט אַ בערא-
נג ביים בעקאָנטען יודישען פינאַנסיסט ה'

ו'א'ר ש"א, 14. (טעלעפאניש). אין דער הונדער
ראנגעקעראסע אין צופעליג געטערעט און
גרויסע אפערע. דער בעאמער פראנצויזישע
קאנסאקסין וועלכער אין געזען אינקאסענע פלעגט
געלשען קויטען און האט געלד געהען פאר ווך.
זי פאסט האט ווך פערפליכטעט איינגעצאהלען א
הוב פון 25 טויזענד לאטס, ווען אין די קויטען
פערזונרע פלוי 20 טויזענד לאטס האט מען
די געזענערעט צו דער געזעלשאפט וועלכע האט
פאלד געענטפערט, אז זי האט איינגעצאהלט קויטע
אויסגיין 25 טויזענד זל.

מען האט דאן גענומען נאכקאנטראלירען
קויטע האט שטארקע פאר א נאצי דאכער

טאלין (יטליא) די עסטאנישע מאכט האט
פערמאכט די אמיניסטעמישע פלייגונג, ביז אירער
די יורעני, דערפאר וואס זי האט איינפאדערט צו
פאקאטירטן די יורעני.
און, וואס די צייטונג האט א נאנצע צייט גע-
שריבען אמיניסטעמישע העצע, האט זי זיך אויך
פערנומען מיט שאטאשא. זי פלעגט דראהען מיט
פערענעטליכע ירוחו וועגען פרויאסטע לעבען פון
פאקאטע יורענישע פערזענליכקייטען און פערטובט
אויספערעסען געלד. דאס מעקאקירונסטע איז דאס,
אז זי גרעסט צאהל לעוער פון דער צייטונג וועגן
געווען יורעני.
א יורענישע רעלענאציע האט געהאט פונדזש מיט

מאס קווע, (י"א) די פערשטארקטע קאמ-
פאניע, וואס הערט איצט געפיהרט געווען ערליינע
אין ראטערפערבאדן און ער נעמט געווען הענע רע-
ליגיעזע קהלות האבען געבאטען דערנאך אז און א
צאהל שטעט האבען די ארטיגע קהלות איצט זיך
געמוסט פרייזיילי ענטווארען פון זייערע שוהלען און
זי אריבערגעבן די סאמועטען.
די קהלות גענען נישט אימפשאנד צו צאהלען
די הויכע שטייערען וואס מען האט איצט ארויפגע-
לעבט איהר די שוהלען. נישט האבענדיג קיין אנדער
העלפן וואס זיי האבן געהאט צו זעהן זייערע

ווארען אויף ארויסצוגעבען הלוואות פאר די גע-
ליטענע האנדלערקער און סוחרים.

אראפער ווארענען עוגלאנד...
די נאכפאלגער אנטשטעלונג פון
פון אראפער ווארענען עוגלאנד...

אין וועלכען עס ווערט אויסגעפיהרט, אז די יידן
 דען קענען פערניכטען גרויס בריטאניען, אזוי ווי
 זיי האבען צועטערט די רוסלענדישע מלוכה.
 אין צוזאמענהאנג מיט דעם ארטיקל האט
 די צייטונג בעקומען פון דער מאכט א וואונדער,
 דאס זי וועט גלייך אפגעשטעלט ווערען, אויב עס
 וועלען מערענצטליכט ווערען עהנליכע, העצען
 נישט ארטיקלען.

עדות זאנען פערמשפּט געווארען אויף 4 חדשים
טורמע.

די מעטיגקייט פון היילפס-קאמי-
טעט פאר די געליטענע
פון די א״י-געשעהענישן

ירושלים, 14. (מיא טעלעגראפיש).
דער הילפסדיקאמטעס פאר די געלייטענע פאר
די געשעדיגטען האט אין ירושלים פערסנליך 2000
פונט שטערלינג אויך צו געשיפונע און געקליירע
די געלייטענע.
1800 פערזאן האבענע זיך געזענענע נאך דעם
האט, 30,000 פונט שטערלינג געגעבן געשטימט צו
די געלייטענע.

ירושלים, 14. (י"ט טעלעגראפיש).
ס'זענען פארגעקומען א ריה אפעלאציע-פרא
צעסען פון די אראבער וואס זענען פערששפט געווא
רען פאר דער ציוני חרות. אין אראבער וועלכער
איז אין רוב אינטעסאנטן פערששפט געווא
רען אויף דריטהאלבען יאהר טורמע פאר דער
שטעכען דעם יוד מנחם קאפלמן איז אינגאנצ
געפרייט געווארען. עס זענען אויך בעפרייט געוואר
צוויי אראבער וועלכע זענען געווען שטעמט
דריטהאלבען יאהר חסיסה פאר רויען וויין.
אין אראבער, וועלכער איז אין חיפה מע
משפט געווארען אויף 7 יאהר חסיסה כאר בעטי
ליגען זיך אין א כעוואפענסטער פאנרע אזוי די שטרא
פערשיפט געווארען אויף 3 חדשים.
ירושלים, 14. (י"ט טעלעגראפיש).
דער יוד יאזאן פון צפת, וועלכער איז פער
משפט געווארען אין מארד איז בעפרייט געוואר
די אנאפישע עדות זענען זיך סוחר געווען.
ירושלים, 14. (י"ט טעלעגראפיש).
דער אראבער סאליס שארכוס איז פאר פל

ס'ווייז האָבען אַ נאָכט
ווייזער **ראַדיאָ-אַפּאַראַט**
 אויף 6-מאָנאָטאָנישע איינפאַכעלונגן.
 זאָל זיך ווענדען צו דער פירמע
Polskie Radio
 Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
 Andrzeja Nr. 4.
 איינפאַכע פּראָצעס מיט'ן איינפאַכעסטען דרב אַפּאַראַט

עין איין אי"ר
ע אראבער

אפגעראטעוועט די 3 יידישע קינדער פון שמד

אדאנק דעם אליארם פון „נייעם פאלקסבלאט“ קהל-פרועס מינצבערג און פונס רומקאווסקי בעזארגען די הונגער ליידענדע עלענדע קינדער

אריינגעפאלן אין „העלענעבאך“ איין קינד וויל צו זיך צונעמען א שטוב פונם הויף און צוויי קינדער זאל בעזארגען אין יתומים הייזער אויף איהר חשבון די קהלה.

מ'דארף רעכענען, אז איצט וועט שוין דער ענין נישט פערשעפסט ווערען און די קינדער וועלען היינט מארגען בעזארגט ווערען.

זונטאג, אדער מאנטאג וועט ער זיך פער-
זענליך בעשעפטיגען מיט דעם ענין און וועט זיך
בעמיהען איהם צו ערלעדיגען.

אונזער רוף האט געפונען אן אפגעקלאנג אויך
ביים „אבי יתומים“ ה' רומקאווסקי. פרייטאג איז
ה' רומקאווסקי געווען אויפ'ן ארט און זיך פער-
אינטערעסירט מיט'ן ענין. ה' רומקאווסקי האט
ערקלערט, אז ער וועט זיך בעמיהען איין קינד

אונזער א אפאל פון פרייטאג-נומער וועגען
רעטעווען 4 יידישע קינדער פון הונגער און שמד
האט געפונען אן אפגעקלאנג.

ווי מ'שילט אונז מיט, האט זיך מיט'ן ענין
פערמיטערט דער קהלה-פרועס ה' ל. מינצ-
בערג. ער האט באלד איבערגעגעבן א בעסטען
אויסצופארשען דעם ענין. א חוץ דעם האט דער
פרועס געשיקט פאר די קינדער א ביסל געלד
אויף לעבענסמיטל.

מארגען הויבט זיך אן די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף פראדוקטען-שטיצע

אז דער בעטרעפער האט זיך פעררעגיסטרירט
פאר'ן 10 דעצעמבער, אויב ער איז נישט געווען
בערעכטיגט אויף געוועזענער שטיצע, און אז ער
האט זיך געמאלדען צו דער קאנטראל אין פ.א.מ.פ.,
אין די חדשים נאָוועמבער און דעצעמבער 1929.
ארבייטסלאזע, וועלכע זענען בערעכטיגט צו
דער ווינטער-שטיצע, וועלען בעקומען פארמאלאציען,
וועלען זי וועלען אויספיהלען און דארטען ווע-
רען בשטעטיגט דורכ'ן הויזווירט, וואו זיי וואוי-
נען, די אונטערשריפט פון הויזווירט וועט דאר-
פון בעשעפטיגט ווערען דורכ'ן ענטשפערעכענדען
פאליציי-קאמיסאריאט און אפגעגעבן ווערען
אין מאגיסטראט, שפעטסטענס א וואך נאָכדעם,
ווי דער ארבייטסלאזער האט דעם פארמאלאציען
דערהאלטען.

כדי אויסצומיידען אן אנדערונג, וועט די
רעגיסטראציע דויערן א וואך צייט.

מארגען, מאנטאג, וועלען רעגיסטרירט ווערען
די ארבייטסלאזע, וואס ווילעך פאמיליען-נעמען
הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

א פאמיליע און זענען נישט פריילידיג.
עס וועלען נישט בעקומען קיין שטיצע פוישע
ארבייטער ארבייטסלאזע, וועלכע זענען: (1) צייטוויי-
ציג אונטערהיט צו ארבייט, צוליב קראנקהייט אויב
זי בעקומען אונטערשטיצונג; (2) אויב זי זענען
נישט פעהיג צו ארבייט, אלס אינוואלידען, אויב
זי בעקומען אינוואלידען-רענטע; (3) אויב זי הא-
בען אויסגעשעפט אלע ראטעס פון געוועזענע
שטיצע נאָכ'ן 31 אקטאבער, אדער נאָכן פער-
ניסטירען זיך אויף ארבייט פאר'ן 10 דעצעמבער
(אויב זי האבען נישט געהאט קיין רעכט אויף
געוועזענע אונטערשטיצונג) און האבען זיך נישט
געמאלדען צו דער קאנטראל אין די ענטשפערעכע-
נע אפטיילונגען פון פ.א.מ.פ. וועגנענענעס אין
נאָוועמבער און דעצעמבער, סיי דען, אז זיי זענען
ערשט פעררעגיסטרירט געווארען אין נאָוועמבער
אדער אין דעצעמבער 1929.

ארבייטסלאזע וועלכע זענען בערעכטיגט אויף
ווינטער-שטיצע דארפן זיך מאלדען צו דער רע-
גיסטראציע אין פאלגענדע לאקאלען: אויף פינעס-
ריקאווער 273 - די, וואס געהערען צו דער
ערשטער אפטיילונג פון פ.א.מ.פ. אין לאָדז.
פינעסריקאווער 212 - די, וואס געהערען צו
דער 2. אפטיילונג פון פ.א.מ.פ. אין לאָדז.
ביים רעגיסטרירען זיך דארף מען מיטברע-
גען א פערזענליכע דאקומענט, א לעגטימאציע
פון פ.א.מ.פ. וואס שטעלט פאסט, אז מ'זענען
שוין אויסגעשעפט אלע אונטערשטיצונגען פון אר-
בייטסלאזען-פאנד נאָכ'ן 31 אקטאבער, עווענטועל

לויט א פערזענלעך פון וואָוואָדע האט דער
מאגיסטראט פערעפנטליכט פאלגענדע אינסטרוק-
ציעס וועגען רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע, וועל-
כע ווילען בעקומען שטיצע און לעבענס-מיטלע-
פראדוקטען.

פון מארגען מאנטאג, דעם 16 דעצעמבער,
יערען טאג פון 9 ביז 2 א זיגער, וועלען אין
לאקאל פון אונטערשטיצונג-אמט, פארקומען די
רעגיסטראציע פון פוישע ארבייטער, וועלכע ווי-
לען געניסען פון דער שטיצע, רעכט אויף שטיצע
האבען די ארבייטסלאזע וואס זענען רעגיסטרירט
אין מלוכה-אמט פאר ארבייטס-פערמיטלונג (פ.א.מ.פ.)
(וועלכע: 1) האבען אויסגעשעפט זייערע גע-
זעצליכע שטיצע פון ארבייטסלאזען-פאנד ביז'ן
31 אקטאבער 1929. (2) וועלכע האבען זיך
געווענדעט נאָך שטיצע צום מאגיסטראט א חודש
נאָכ'ן בעקומען די לעצטע אונטערשטיצונג פון
ארבייטסלאזען-פאנד, עווענטועל נישט שפעטער ווי
אין 2 חדשים וועט דער מאגיסטראט האט איבער-
גענומען די אקציע פון דער מלוכה שטיצע. (3)
האלטען זיך אויס אויסשליסליך פון לויט-ארבייט.
(4) בעזיצען נישט קיין פערמענען, אדער וועלכע
ס'איז נישט איינקומסטען, וואס זענען גלייך אדער
גרעסער ווי די עווענטועלע שטיצע. (5) האבען
זיך פעררעגיסטרירט אין פ.א.מ.פ. פאר'ן 10 דע-
צעמבער און זענען נישט בערעכטיגט געווארען צו
בעקומען געוועזענע אונטערשטיצונגען, ווייל זיי
ענטשפערעכען נישט דעם ארט, 2 פון סטאטוט פון
18 יולי, 1924. וועגען פערזענלעך אופן פאל
פון ארבייטסלאזענדיקייט, אויב זיי האלטען אויס

15
זונטאג
יג
פסול תר"צ

דעצעמבער
וואָוואָדע 7.37
וואָוואָדע 3 24

איז די טעג פון די הויפטליכע ימים-טובים

(2) דעם 24. ה. ת. אין וויגיליע וועלען די
פאסט-אמטען פונקציאנירען א גאנצען טאג. דעם
25. וועלען די פאסט-אמטען ווילן גענצליך געשלא-
סען. דעם 26. וועלען זיי ווילן אפמען פון 9 ביז 11
פריה און די פאסט וועט פאנגענדיגערשטאנען ווע-
רען איין מאָל. דעם 27. וועט שוין זיין א נאָרמא-
לע ארבייטסטאג.
אויך אינעם טאג פון ניי-יאהר וועט די פאסט
זיין גענצליך געשלאסען.
די פונקציאנירען וועלען דעם 24. און ווי-
גיליע ווילן טעטיג ביז 12 א זיגער; די ערשטע
צוויי טעג חגא וועלען די אמטען זיין גענצליך
געשלאסען.

אנשטענדיגע און אונאנשטענ- דיגע קאנקורענץ

(ה) די אינדוסטרי אפטיילונג ביים מאג-
יסטראט האט זיך געווענדעט צו דער האנדעלס-
קאמער בלוזע א מיינונג, וועגען די „אויספער-
קויפער“ וואס א ווייז פירמעס ארבעטט אין פאר
חגא און וועגען דעם אופן פון בעצייכענען די פריי-
זען אין די פאסטער: „אמאל געקאסט אזוי פיל
אין איצט...“

די האנדעלס-קאמער האט געענטפערט, אז
דאס איינפירענען „פאר חגאות פערקויף“ א.א.וו.
קוואליפיקאציע זיך נישט אלס נישט צעהרליכע קא-
קורענץ, און זי קענען דעריבער דערלויבט ווערען.
דאנעבען די פרייען-בעצייכענען „אמאל געקאסט“
— האלט די האנדעלס-קאמער פאר נישט דערלויבט-
באר, ווייל זיי ענטשפערעכען נישט דעם פרינציפ
פון אנשטענדיגע קאנקורענץ.

די סמנים פון פערשטארקטע קריזיס

(מ) לויט די ציפערן פון דער סטאטיסטישער
אפטיילונג ביים מאגיסטראט קומט אויס, אז אין
נאָוועמבער זענען אין לאָדז פאָרשטעטירט געוואָרן
43,018 וועקסלען אויף 11,260,000 זל. און
ס'זענען ביי די רעזענטען אויסגעקויפט געוואָרען
11,740 וועקסלען אויף 3,045,000 זל.
אין אקטאבער זענען פאָרשטעטירט געוואָרען
מעהר וועקסלען (49,341 שטיק) אָבער זייער בע-
טראַג איז געווען א קלענערער 10,350,000 זל.)

פערמאשפט די פערלשער פון די אויסלענדישע פעסער

(נ) פרייטאג, 4 א זיגער איז ארויסגעטרא-
גען געוואָרען דער ארטילל אויף די געמאשפטע
פערלשער פון אויסלענדישע פעסער.
דער בעריכטס-אורטייל איז פאלגענדער:
מנחם-יענקעל קאמיעניץ קריגט אנדערהאל-
בען יאהר אויסבעסערונגס-הויז, שיע וואָוואָדע-
10 חדשים טורמע און נעכט עלבאום - 8 חדשים
טורמע. די אלע ווערט פערזעכענעט די צייט פון
פאר-ארעסט.
רמאל נאָוואָשעלסקי, אברהם קיטשקאווסקי
און לייעב קיינמין זענען מחמת מאַנעל אין
בעווייזען בעפרייט געוואָרען.

- A. B. C. D. E.
E. F. H. I. J. - דינסטאג
K. L. Z. - מיטוואך
M. N. O. - דאָנערשטאג
P. R. S. - פרייטאג
T. U. W. Z. - שבת
- די אונטערשטיצונגען בעטרעפן א חודש -
20 זל. פאר פריילידיגע; 30 זל. פאר פאמיליען-
מענשען מיט א פאמיליע ביז 3 פערזאָן; 45 זל.
פאר פאמיליען-מענשען מיט גרויסע פאמיליעס.

„אנטישוינינגדזוכט-טאג“ יעדער פון די ראיונע אהציע שטיצע

סטען איז עס צו מאַכען אין שפיטאלען און סא-
נאטאריעס. אין מ'דארף זיך דעריבער בעמיהען צו
שאפען וואס מעהר סאנאטאריעס. קויפט דעריבער
די גענען-שווינדזוכט „נאָלעפאקס“.

מיקראָבען און היטען זיך נישט דעריי צו שפיי-
ען אין שפיטאלען. די אינאָלציע וואָלט געהאט
א דאָפּלעטען ציל: אויסצוהיילען די קראַנקע גופא
און פערהיטען אנדערע פון אַנשטעקונג. אמליי-
כע

ווער ס'איז קראַנק געוואָרען אויף שווינדזוכט,
ווערט א קרבן פון די מיקראָבען. אָבער צו וואָס
זאָל מען די מיקראָבען נאָך מיטהעלעפן, זיי זא-
לען זיך נאָך מעהר ענטוויקלען? ווען א קראַנקער
הערט זיך נישט צו די עצות פון א דאָקטאָר
אדער פון דער גענען-שווינדזוכט-לעסטיגער, קען
ער לייכט אַנשטעקען זיינע אַרומיגע. פאר קראַנקע
אויף שווינדזוכט, וועלכע זענען פאָרזיכטיג דארף
מען נישט מורא האָבען, מ'דארף נאָר מורא האָ-
בען פאר קראַנקע, וואָס זענען נאָכלעסיג.

ווען אימאָך ווערט קראַנק אויף כאָלעריע, אי-
זאָלירט מען איהם באלד, כדי ער זאָל נישט אַנ-
שטעקען די אַרומיגע. ווען ס'האנדעלט זיך וועגען
שווינדזוכט געהען אַרום מילאָגען קראַנקע מען-
שען, שטעקען אָן די שכינים און קיינער זאָרגט
זיך נישט דערפאר. דער געפעהרליכסטער קראַנקער
איז דער, וואָס ווייסט נישט, אז ער איז קראַנק.
ווען די קראַנקהייט איז נאָך וועניג ענטוויקעלט
און דער קראַנקער פיהלען זיך נישט שלעכט, ווען
דעם ער זיך נישט צו קיין דאָקטאָר און גרינגשעצט
די קראַנקהייט. דערווייל ענטוויקעלט זיך די קראַנק-
הייט, ביים קראַנקען ענטוויקלען זיך און מעהרען
זיך די מיקראָבען, און ער שטעקט אַן אלעמען
ווער ס'קומט מיט איהם אין בעריהרונג.
אינעם קאָפּ גענען שווינדזוכט איז וויכטיג
קורם פלעסטיגשטעלען די קראַנקע. מ'דארף
אינאָלירען אלע קראַנקע, וואָס שפייזן אויס די

שוינדזוכט!
די נייע וואך
הויבט אן שפילן דער
„אָרדע“
אין דעם נייעם בנין
אויף אלעיע 1 מאי 2
פרטים קומען.

Dr. med.
J. Sadokierski
סטאמאטאלאג
ספעציאל-ארצט פאר מויל-און קיפער-כירורגיע
זאָהנפלייש-קראַנקהייטען
רענטגען-דיאַגנאָסטיק
נעהמט אָן פון 3-7.
פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83

wyrabia w sezonie zimowym tak zwane **PIWO ŚWIĘTOJAŃSKIE**. Jest to specjalny gatunek piwa ciemnego na wzór monachijskiego piwa **SALVATOR**. Do nabycia w restauracjach, piwiarniach, handlach win i wódek oraz w Reprezen akcji **Browaru Okocimskiego w Łodzi**, przy ul. Zachodniej 2. Telefon 136-98.

(ענדע פון דער 1. זייט).

צו מעסיגע פרייען צו בעקומען צו
פארזיכערט, האט'ענא 5

מפזיקאלישער לייטער: ר. זעלמאן.

דער ווייל האט דער נאכט-וועכטער בעמפארקט

ליגון אין הויף 107 שטיק סחור'ה זייד אין פאפאע
ליין ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט האבען זיך

נישטא קיין שלום צווישן רעגירונג און סייס

שארפע רעדע פון פרעמיער שוויטאלסקי געגען דער סייס-אפאזיציע

די אפאזיציע גרייט צו שאפען א רעגירונג

געמיינזאמע ערקלערונג פון די אפאזיציע-קלובען

די אפאזיציע-קלובען ווילן נישט און קענען נישט בערהערשן די רעכט פון מלוכה-פרעזידענט, וואס איז פערזענלעך מיט דעם שאפען פון א רע-גירונג אין און דער ערשטער ליניע מיט בעשטי-מען א פרעמיער. אין דעם פאל אבער ווען דער מלוכה-פרעזידענט וואלט געמינען פאר ריכטיג אי-בערצוגעבן די מיטעל פון שאפען א רעגירונג אי-נעם פון די אפאזיציע-פיהרער וועט די דאזיגע מיטעל אנגענומען ווערן און די רעגירונג וואס וועט דורך איהם געשאפען ווערן קען עס שוין ספערעכענען אויף דער צוזאמענארבייט און אונ-טערשטיצונג פון דער היים מערהייט.

ווארשא, 14 (טעלעגראף) די סאנציע-פרעסע פיהרט זייט אייניגע טעג א העכטיגע קאמ-פאניע געגען די אפאזיציע-קלובען, מאכענדיג זיי דעם פארווארף דאס זיי ציהען נישט ארויס קיין קאנסעקוענצען פון דעם אנגענומענעם אונטער-וואוס, וואס פאדערט די דימיטיע פון שוויטאל-סקי קאבינעט, ד. ה. אונטערגעיקט פון שאפען א רעגירונג, וואס זאל זיך שטיצען אויף א סייס-מעהרהייט.

צוליב דער דאזיגער קאמפאניע האבען פאר-שטעהער פון דער אפאזיציע פרעסע זיך געווען-דעם צו די פיהרער פון די אפאזיציע קלובען און פון זיי דערהאלטען פאלגענדע ערקלערונג:

די רעגירונג וועט פון איהר וועג נישט אראפגעהן זי וויל נישט אנווענדען קיין שארפע צוזאנגס-מיטלען

די ביזאנטישע ארבייטסמאטשען פון דער רעגירונג בערעכטיגען נישט צו מאכען אנדערע אויספיהרונגען. די רעגירונג וויל זיך נישט לייכ-טער מאכען די אויפגעבן דורך אנווענדען שאר-פע צוזאנגס-מיטלען. אין הסכם מיט די שטענטישע טראדיציעס ווערן אין פוילען נישט אנגענומענע קיין קרימינעל געריכטליכע רעפארעסירט סאר-פא-ליטישע איבערצייגונגען. א חוץ די, וועמענס פערזענלעכע סעטיגקייט איז געווענדיג געגען דעם עצם עקזיסטענץ פון דער מלוכה, וואס ווילען אפשוואכען די אומוועהר-מאכט פון דער מלוכה דורך שפאנאזש-אין נישטא אין פוילען קיין ביר-גער, וואס זאלען זיצען אין סורמס פאר פאלי-טישע איבערצייגונגען.

אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט האט דער י. יוסטיץ-מיניסטער צאך זיך אויסגעזאגט אויף פאלגענדע אופן וועגען דער מעגליכקייט פון א צוזאנגס-ארבייט פון דער רעגירונג מיט דער אפאזיציע. - פערשטעהט זיך, דאס וואלט געווען דער ראציאנאלסטער וועג, אבער צוזאמענארבייט איז מעגליך נאר דאס, וואו ביי ביידע צדדים איז גובר די פערזענלעכע איבער די ליידענשאפטען. די רעגירונג געהט אויסגעשלאסען אויף דעם איינמאל אנגענומענעם וועג און וועט פון איהם נישט אראפגעהן. ס'איז נישטא קיין שום גרויז צו בעהוועטען, אז עס וועלן נישט אויסגעשעפט ווערן אלע קאנסטיטוציאנעלע מיטלען, וואס פיהרן צו ציל.

האמוניקאמ וועגען די האנפערענצען מיטן מלוכה-פרעזידענט וועט נישט פערעפענעמליכט ווערן

גלייכצייטיג דערווייט מען זיך, אז דער אפיציעלער קאמוניקאט פון מלוכה-פרעזידענט וועגען די אדורכגעפיהרעטע קאנסעקוענצען מיט די פיהרער פון די סייס-קלובען וועט וואהרשיינליך - יעדעמאלס דערווייט - נישט פערעפענעמליכט ווע-רן.

ווי מען דערווייט זיך וועט דער מלוכה-פרעזידענט נאך די קאנסעקוענצען מיט די פיהרער פון די סייס-קלובען און מיט דעם נעו-פרעמיער בארעטל, מעהר קיין קאנסעקוענצען נישט אפהאלטען. עס זענען נישט פארגעזעהן קיין שום געשפרעכען מיט דעפוטאטען, וואס זענען פאליטיש וועניגער אנזשורירט.

פראג. בארטעל ביים מארשאל פילסודסקי

אין די סאנציע-קרייזען פארייפט מען צו דער האווער ווייט א גרויסע בערייטונג. פראג. בארטעל וועט אויף דער האווער קאנסעקוענצען אינפארמירען מיטען וועגען דער לאגע ווי אויך וועגען די שטיי-סונגען ביי דער אפאזיציע אין לאנד.

ווארשא, 14. (טעלעגראף) דאס פראג. בארטעל האבען היינט בעזוכט די מיטגלידער פון פרייערונגען און אינזשענער קאבינעט. איינס א זינער וועט פראג. בארטעל אויפ-גענומען ווערן פון מארשאל פילסודסקי אין בער-לינער.

לעקאזער ערערמיט נעמען א בעסערער אנהענגער פון פאליאמענטאריזם, ווי וועט אינזשענער פערטער-דינער. - נאראקטערוירערונג די קליינליכע רעגירונג-רונג פון די פיהרער פון דער סייס-אפאזיציע-ער-קלערס דער פרעמיער, און נישט די נאך-מאירער-רונגען האבען אפגעווארפען די מעגליכקייט פון א צוזאמענארבייט מיטן סייס, די אויפגאבע וואס דער רעגירונג-קלוב האט זיך געשטעלט און דאס אדורכ-פיהרען די רעזולטעט פון דער קאנסטיטוציע, אויף דער קאנסעקוענצען וואס דער רעג. קלוב האט זיך גע-גען דער פראגע צוזאמענארבייטען וועגען די פאר-שטעהער פון דער אפאזיציע נישט געקומען און ערשט איצט האבען זיי רעפיהלעט און די האווער פראגע לעבט, און אז מען הארף טראכטען וועגען דער ערלעגונג. עס האט געמאכט קומען די רע-גירונג פון די פולקאוויקעס, בכרי זיי איבערצייגען, אז די מאסען רעגנען אינגאנצען אנדערש און זיי לען עפעס אנדערש.

פילאדאקס לאגער וועט קיינמאל נישט חנפענען דער נעוועלשאפט. ער וועט זיך אבער שטענדיג ווער-דען צו איהר ווען עס וועט זיך האנדלען וועגען א בעסערער צוקונפט פאר פוילען.

ווארשא, 14. (טעלעגראף) פון אונזער סייס קאנסעקוענצען פון דער רעדע וואס פרעמיער שוויטאלסקי האט היינט געהאלטען איז שוין קלאר, אז וועגען א צוזאמענארבייט פון סייס מיט דער רעגירונג קען שוין איצט קיין רייד נישט זיין, צו שפארע וועגונגען האט פרעמיער שוויטאלסקי בעזונט אין זיין רעדע וועגען סייס, אז עס זאל נאך קומען צו א הסכם. צוליב דעם, וואס פון ביידע צדדים איז דער שטארקער צו די רעגירונג איז שוין קלאר, אז דער סייס וועט מוזען אפטרעטען.

אויך די שלום-מיטעל פון פראג. בארטעל האט נישט געהאט קיין ערפאלג. פראג. בארטעל איז אויך שוין היינט אפגעפארען קיין לעמבערג.

דינסטאג - געמיינזאמע האנפע-רענץ ביים מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, 14. (א.ה.) דינסטאג, דעם 17. ד. ה. וועט ביים מלוכה-פרעזידענט פארקומען א קאנסעקוענץ מיט דער בעטייליגונג פון 40 פערזען פון די פאליטישע, וויסנשאפטליכע, פינאנציעלע און אינדוסטריעלע קרייזען. די איינגעדנגע אויף דער קאנסעקוענץ ווע-לען אדוואקאטעס ווערן פארגען דורך א בעסע-טען פון דער ציוויל-קאנסעקוענץ פון מלוכה-פרעזידענט.

ווארשא, 14. (טעלעגראף) אין זיין רעדע האט פרעמיער שוויטאלסקי האט היינט גע-מאלטען אין דער "פילאדאקס" האט ער ערקלערט, אז די לעצטע 18 טעג פון די סייס-קלובען פערזענלעך אפגעווארפען און וואס פאר א שלעכטער ארגונג-מיר לעבען און ווי נויט און רינגעלעך עס איז די ענדערונג פון דער קאנסטיטוציע ווי אויך די סייס-מעהר.

רעדענדיג וועגען דער טעכניק פון די סייס-פיהרונגען, האט דער פרעמיער געזאגט, אז דער סייס איז א געמיש פון אויסנאמען סייסטיקעס, וואס קאמוניקירען זיך אויף דער סייס-טריבונע דורך זייערע פארלאמענטאריע מיט נאמען ווי אין מלוכה מיט דער צווייטער. אויך האט געזאגט, האט דער פרעמיער געזאגט, זיך צוהערען צו דער קריטיק, און די עצה אנאליזירען און קאנסעקוענצען מיט די רעזולטעט פון דער וויקליכקייט אפער-האט די אפאזיציע און פערזאנלעכע פון איהר שוואכ-קייט געשטערבט נאר ווי אומגעלעבטע צו ערלע-ניגען, צוליב טאקטישע טעמים די פוירזשע-פראגע און דערנאך דעם אומפארטוי וואס האט דער פרעמיער זאגט ווייטער, אז דער צענטראלען דאס איז עפעס א קינסטליך געשעפעניש, אין וועלכען מען וויל איינרעדען, אז עס לעבט. דער פרעמיער דערמאנט אז ער האט דערפאלט זיין הוב, בעס ער האט אין סייס א סייס-קראפט געמאכט אז עס איז א ליכט-זינגקייט אומצוגארפען עפעס, וואס מען איז נישט ביי א פערטערען מיט עפעס פאזיטיוועס. דער ארגאן פון דער לינקער אפאזיציע זאגט דער פרע-מיער, רעדט וועגען א מערהייט פאר יעדער רעג-ירונג, וואס וועט זיך שטעלען אויפן יסוד פון דער קאנסטיטוציע און איצט האבענעלט עס זיך וועגען דעם און דער קינסטלעכער פרעמיער וואלט צוזאגען, אז ער וועט נאך אפגעשעפען פון די האלע אירא-מיע (פילאדאקס), אז ער וועט נישט אקטראוירען די קאנסטיטוציע, הונט נישט דער פרעמיער און נישט זינען חברים האבען נאר וועגען דעם נאנישט גע-רעדט.

די פערטירונג פון פארלאמענטאריזם, האט דער פרעמיער ווייטער געזאגט, בעזונען נישט די קונסט פון איינפאלען זיך אין די שטרעפונגען פון די פרייע מאסען און קומען ארויף אין א צושטאנד פון היסטעריע. ווי גערעכענען נאך די צייטען ווען עס וועט געווען שוואכע רעגירונגען. פון נישט לאנג נאך האבען זיי אן אז זיי וועלען קענען איר-ווערען רעלעבט. - פון פונגען די נאך-מאירער-יינגען און ווען די מאסען האבען נישט געענטפערט איינפאלען פון די פראטעסטאנעלע פאזיטיוועס אזוי ווי נאר געליבען צושטויפען געווען פון פאלי-טישער שוואכקייט. דער ערשטער בערג פון לא-וועלער צוזאמענארבייט מוז זיין דער נוסטער ווינען פון ביידע צדדים. אויף דער האווער ווילען פעהלעט פון פירער צדדים וואס נאר א אונטערשטענדיגער מענטש זיך האווערען אויב עס קומט דער קאמפ-טיט אלע זינען געפערענשייטונגען. ווען מארשאל פילסודסקי האט אין זיין צייט פארענעלטעט די קאנדי-דאטיר פון פראפעסאר בארטעל אלס סייס-מארשא

אכטונג, האנדלענער! -
דערמיט מעלדען מיר, אז אויפ'ן סמך פון דער ערליכניש פון דער שטייער-קאמער (L. 41186/II 29) נעמען מיר שוין אן אויף
אויסצוקליפען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1930
די קאנסעקוענצען איז טעטיג טעגליך פון 10 ביז 2 ביטאג און פון 5 ביז 9 אין אונזער.
בעמערקונג: ווי עס זעהט פאר דער לעצטער אקולניק פון דער איובא סקארבאווע, וועט דער טערמין פון אויסקליפען פאטענטען נישט פערלענגערט ווערען.
דער סעקרעטאריאט
פון צענטראלען יודישען האנדלענער-פערבאנד אין לאנד. פאלדניאווא 4.

Theaterverein „THALIA“
Saal des Männergesangsvereins, Petrikaner 243.
HEUTE, 7 1/2 Uhr abends
„DIE BAJADERE“
Operette in 3 Akten
von EMMERICH KALMAN.
Preise der Plätze von zl. 2.— bis zl. 6.—
Vorzügliches Musikorchester.
Hervorragende Ausstattung.
Theaterkasse geöffnet von 12 bis 2, sowie ab 6 Uhr 30.

צו דער גאלדענער האכצייט
פון אונזערע ליבע און האכ-עשעצטע טאכטער
און זון
אנדזשא און לויזער קאסמאן
(פיערטיג יאר ווער 28)
ווינשען מיר זיי פיל גליק און אריכט ימים בתוך רחבה.
זעליג און העלענא ברייטבארג.
נעמען בלומען שפנדלן פון 10 זל. לזכות
דער נאכט-פאנאטאליש בים "דינה הצדק".
3196

דער יודישער פליישער-פערמאן (פיערטיק, 24)
דריקט אויס דעם טיטעסען מיטגעפיהל דער שווער-געטראפענער
פראי **אסתר הרעמער** און פאמיליע, צוליב'ן פריה-
צייטיגען טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד
מאנע וואלה נ"ע
זאל איהם די ערד גרינג זיין!
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערזאנלעכע
פון יודישען פליישער-פערמאן
פיערטיקאווער 24.
3202

PEPEGE
קאלאשעז און שניעגאוועס
צו פאבריק-פרייזען
צו בעקומען ביי דער פירמע
בערגער און פלאטא
לאנד נאוואמיעסכא 3, אין הויף, געוועל 32.
אימפאדערונג!
דערמיט פאדער איך אויף דעם ה' בעריש
בירנצווייג, קאמיענא 5, ער זאל אין משך
פון 3 טעג אפדעסן זיין אויסגעדרונג פון פריי-
טאג'דיגען, נייטס סאלקעלעס "מיטן ביזווייליגען
ליגען, אין גענעטלעך גיב איך איבער דעם ענין
אין געריכט. גלייכצייטיג פאדער איך אויף דעם
אויסגעדרונג פון ה' בירנצווייג, אז אין פער-
לויף פון 8 טעג זאל ער מיר ערלעדיגען די פרא-
טעסטען, אויב נישט גיב איך איבער די זאך
דעם קאמאניק.
מיט אכטונג
מדוני וויינצלום, גרינער מארק 6.

שפארט געדל!
די גוט בעקאנטע און לאנג-
עקזיסטירענדע פראצעד-
גע פון קאנאטען און
פינדעס, עמפעלעט א
רייכען אויסוואהל פון
פערשידענע בינדעס קרא-
וואטען, און שליפען.
בסמערקונג: ס'ווערן
אויך איבערגעבליבן פון
שליפען בוינעס אויף נישט.
הערשקאוויטש.
האלבארט 31.

א צימער און קיך
איר
2 צימער און קיך
מיט א בעזונדערן אייג-
נאג אלס סובלעקאטאר
ווערט זאמאט געזוכט.
אפטרעטן אונטער "D".

אני מביכים את חברי הנכבד מר
בנימין גאלדבערג
לאירווי את הללמה מרת
אסתר יאחימאווי
תהא דרכם צלחה וטובה בשושנים
הועד והחברי
של "צעירי-ישראל" בלודז.

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד
נ"ע מאנע וואלה הרעמער
דריקען מיר אויס דער טיטעסען פראי **אסתר** און פאמיליע
דעם ווארעמסטען מיטגעפיהל.
די פערזאנלעכע פון שטעטער-הארטאוויטעס-
פערמאן, פארשעמטא 10.

צו דער חתימה פון מיר בעסטען פריינד
ה' אברהם זשופאן (זאדו)
מיט פראי **אסתר מייזנער** (וואלפערש)
ווינשט א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליך
צוזאמענלעבען.
אברהם שיק.

צו דער חתימה פון מיר בעסטען פריינד
ה' אברהם זשופאן (זאדו)
מיט פראי **אסתר מייזנער** (וואלפערש)
ווינשט א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליך
צוזאמענלעבען.
אברהם שיק.

ארץ-ישראל א'אלווערטליך פאליטישע פראגע
וועגן דעם איצטיגען קריזיס אין ארץ-ישראל

פון דר. ה. זשיטלאווסקי

וועלכע וועט א פאסירונג פון איינער ווערן
דיסטאנצירטע לעבן דעם געמיינעלעכע און שטארקע
רושם אויף דער וועלט, ווי דער - האפען מיר -
אינגאנצן צוריקגעלאזט אונזער אפמאל פון די ארץ-
פאר איר די וועלט, און איר-ישראל.

די גאנצע ציוויליזאציע געשטעלט, כמעט אין
אלע אירע פאליטישע ריכטונגען, האט זיך גע-
פיהלט געוואונגען צו נעהמען א שטעלונג צו
דעם אפמאל.

די וועלט פראגע, אין אירע פיהרענדע אר-
טען, וועט צווישן אירע קאנסערוואטיווע, ליבע-
ראלע, ראדיקאלע, סאציאליסטישע פון די עקס-
טראס קאמוניסטישע - האט טאגאיינאם, נאך
אין געפירט טעלעגראפישע ידועה ווען דער
נאנט פון די פאסירונגען און פאליטישע ווי פון יעדע
איינעם שטאנפונקט.

אין א פערליכער רעדע אויף א פיערליכער
וועג פון דער פערליכער וועלט - א רעדע, צו
וועלכער די גאנצע פאליטישע וועלט האט זיך צו-
געקערט מיט דער גרעסטער אפמאל - האט
מאקדאנאלד, דער אימפערע ראש וואס פון דער
בריטישער אימפערע, נישט געקאנט ארבעטן
מיט שטיל-שוויגען די קאנסערוואטיווע אין ארץ-
ישראל, נישט אונזענדיג ווי פיל נאכען, האט ער
געזאגט פאר זיין חוב, וועלכע וועט צו דער
קלערען פאר דער וועלט, אז די ענגלישע רעגירונג
וועט, ווי זאגט, ווי פאליטיש-פיערליכער די פא-
סירונג אין געזען און וואס פאר גרויסע אהריות
עס ליגט אויף איר בלונדע אהר פאליטיק אין
פאלעסטינא.

און די אימפארשונג פון די אורזאכען, וואס
האבען געפירט צו דעם אפמאל, האט די ענגלישע
רעגירונג איבערגעגעבן נישט אין די הענט פון
א רעגירונג-פאמאליטען אליין, ווי דאס וואלט גע-
ווען דער געווענליכער סדר, ווי האט די אימפארש-
ארויסגעלויפט און א קאמבינע, צווישן-געשטעלט פון
פערסענלעכע, פון אלע פאליטישע פארטייען אין
ענגלאנד, ווי ערענדיג לכהויה געפער די נאכא-
מט - סיי דער וועלט פאלק, סיי דעם ענגלישען
פאלק, סיי דער וועלט, דער נאכער פאליטישער
וועלט - דער פאליטישער-רעגירונג אין דעם ענ-
די פולע גארמאטע, אז די אימפארשונג וועט גע-
פירט ווערן נישט דער פאליטישער און ערענדיג-
פערסענלעכע.

דאס אלץ, אין נאך א סך אנדערע ביספא-
טען, געווייזן קלאר ווי דער סאך, אז די פאלעסטי-
נער פאסירונגען וועלכע געווען נישט נאר א טרא-
נישער געוואנד, און אונזער אייגענע טראנישע נע-
שיכטליכע לעבן.

שטעלט זיך פאר, אויב וואלט פארענקומען
וואס מיר, אין אונזערע, אדער אונזערע, אויב
מיר וואלטען זיך אונזערע געוואלט געווענע, נע-
פיהרט א ציל-וועג קאלאניאליזאציע און דורכדעם א-
רויסגעווען א בלוטיגען קעמפ פאר דער אר-
טע פערליכער וועלט.

נישט די צאל פון מענטשליכע קרפות נישט
די גרויס פון וועלכע מאטעריעלען דורכפירט נישט
ארויסגעווען און אלגעמינע אינטערעס, אין די
אומפאלליכע פערליכער-צווישן-פאליטיק, וואס קומען
און אפס פאר אין די פארברענגע אדער האלד-
ציוויליזאציע לענדער - ווער רעדט שוין פון די
נאך וועלט! - ווער פערטאנען א סך געווע-
נענדיג פולט, ווערען דורכפירט געמאכט - לפי ער-
א סך געווען האט צווישן אירע אידען דאס אין
פארברענגען אין פאלעסטינא, און קיינער, נאטור-
ליך, ווער נישט אויפגעוועקט פון אונזערע מעשים
ערוועקט, וואס וועלכע מעשים בכל יום.

אפילו דער פאקט, וואס אין דעם היפאטע-
טישען איינפאסירונג אונזער און אונזערע אונזער
איר אונזערע, וואלטען מי געהאט פאר זיך -
ווי פאר האבען דאס געהאט אין ארץ-ישראל -
א קאמף פון פארברענגען אינטערעסן ציוויליזאציע
און פראנצאזעס; א קאמף פון וועלכע אנדערע, פער-
שיינענדיק פון פאנאטישע, האט צו דעם "פראגע" -
דעם, אונזערע א פירליכער געפאלקענדיג, א
ענדענדיק מיט א גרויסער ציוויליזאציע-רעגירונג, מי-
ט, אפילו א דער פאקט, וואס אין דעם האט אפער
ארויסגעווען אפסאלט סופאמאטע צו אונזער פון
קליינער צאל מענטשענדיג, דער נאכער ענ-
אדער וואלט געפילט אונזערע-געווענע, אנגעלע-
געהט פון דעם וועלט פאלק, און פון יעדער רע-
גירונג, וואס האלט געזען דער אויפגעהאנגען איבער
דער געווענער טעריטאריע.

ווי פאלעסטינא פאסירונגען האבען אפער אין
ער איינזענענדיק פאליטישען פערליכע אייבער-
געפירט די געזעצן פון דעם וועלט וועלכע ווער-
ען און ארבעטן-וואסען די אינטערעסן כפערע
פון א געשטימטער רעגירונג, ליט דער נאכער
שטעלונג פון דער וועלט צו דעם ענען, כוונע מיר
אירע געטראכטען נישט נאר ווי אונזערע אין
אונזער א גענעם לעבען, נאר אויך ווי אונזערע-
ער וועט פאר א וויכטיקייט - אין דער
נא-ערנער אלגעמיינער געשיכטע.

עס האלט געווען א ווער לוינענדיק ארבייט-
צווישן-וועלט, אלע וויכטיקע פראגע-שטימען
פון דער וועלט, אלע געפאלליכע דערקלערונגען מצד
אונזערע און פערליכער פארטאנען מופת

געשיכטע, פון אונזער אייגענע, ענדענדיק-וועלט
שטארפונקט האבען מיר געווען, נאר אונזער
זיס פון דער וועלט, און האבען זיך וועגן דעם
אדער איבערהויפט נישט געקענט מיט די פיל-
ווייניק אנדערע אינטערעסן, וואס מווען שפילן א
רול אין דעם ענען און מווען שטערקע צו האבען
אויך ווער דעם וועלט דעם פאליטישען גורל פון
ארץ-ישראל.

פון דעם שטארפונקט פון דעם אפסאלט-ווע-
לער האבען מיר אפער א רעכט מבטל צו זיין
אלע אנדערע אינטערעסן, וואס געהערן לויפן צו
אונזער אפסאלט געווענע מענטשליכע שטרע-
בען, ווערענדיק אונזער אפסאלט היים, פארט
ווען דער אפסאלט וואלט געפירט ווערען אויף אפסאלט
כאלט געווענע מענטשליכע יסודות, ווען ערדע-
רעגירונג צו דעם אפסאלט וואלט געווען ווערען נאר
ווען, וואס ווערען פון קיינעם נישט געארבייט, און
וואס מיר אליין מווען צווייטען זי פאר א מענש-
ליכע יסוד, און ווען דער נאכער פראגעס פון דער
קאלאניאליזאציע וואלט נישט געווען קיין איין ברע-
קעל שארען יעדער ארבייטער-פערליכער, ווען
וואס וואונט שוין דארטען מכה הונדערטער יאדן
רען, און האט זיכער א רעכט צו געטראכטען ווי
ערע וואונדערטער פאר ווער אייגענע היים.

און אפער, ערשטענס, די קאלאניאליזאציע ליי-
דער נאך צו א קליינע טייל געוואנען און אס
דער ריידענדיקער, רייזשער-ריכטונג, ווען
אין 1914 האט זיך צוויי דורשט לאנג פער-
פראכט אין ארץ-ישראל, פאר אס דער צייט האט
אין אויף שרים און טרום געהאט דעם איינער-
און בונדען די ארבעט פלעגט די ארבייט געפירט
ווערען נישט נאך דעם לאונג: "מיר און איר",
נאר ליט דעם קרייז: "אדער מיר, אדער
איר". קיין פלאץ פאר אונז ביינען און נישטא, און
דעריבער: "ווער וועמער?"

א דורש ביזלעכע מאטעריאל האט זיך דעמאלט
צווישן-וועלט, וואס איילאטירט די דאזיקע לא-
גע, אין דאס עס נישט פערענענדיק, און עס
אז נאך ער חיים נישט געקומען די צייט פאר ווע-
פערענענדיק.

דא וועל און נאר דערמאנען, אז אויף דער
לעצטער וועג, וואס אין דאס דארטען געהאט
מיט די חברים פועליציון, פארן אונזערע, האט
אין אויפגעווען אויף דער נאכער אונזערע-
און געווענע פון דעם פאליטישער ארבעטער-
פון אלע ציוויליזאציע ריכטונגען, וואס אין דעמאלט
געווען קלאר אויסגעשפראכען פראטיסטע-
אונזערע-אויס.

אין דאס געוואלט קלאר מאכען די חברים,
אז אונזער דער טעריטאריע איבערהערשט פאר
קיין רייד נישט ווען וועלכע דער פערליכער פון

געשטעלט אין א פאקט אויף קיי דארטען,
א דאנק ווען ערענדיקען האט ער זיך שטעל אויס-
געלענעט די פראנצויזישע שפראך און אין נע-
שטונען וואס אמאל העכער אויף זיין פאסטען,
די פאקט האט אפער געמאכט שלעכטע געענעטען
און זיך געוואלט פערמאכען אין דורכ, אין געפאל-
אדריסאלא.

אין דערעלעכער צייט, האט זיין פראנצויזישע
געליפטע חתונה געהאט מיט א צווייטע, ווערען אין
א גרויסער פערזענליכער האט זיך דער ווערענדיק
פערשריבען אין דעם פערמער-לעגאן, דא אין ער
אפגעווען ביז וועס יאדע צייט און און צוריקע-
געקומען קיין פארן א צעפראכענער, און שטארק
פערעלעכטער, ער האט געוואלט ארבייט און האט
אפער נישט געקענט געווען, ווערענדיג א פראג-
צווישער פירער, דאנק ווען דאנק ווען דאנק ווען
פערענדיק-לעגאן האט ער זיך געווענע צו איינע
רעגירונג-אפסאלט ווען ער ארבייט, מען האט איהם
פערענדיק-לעגאן האט ער זיך געווענע צו איינע
געווארען אונזערע-לעגאן און נישט וואונדער-
אויף דער צונויפגעפירט ארבייט, און ער אונזערע-
קיין פלענען.

קאמאט אויך, 14. (טעלעפאניש). געזענען אין
פערקויפט געווארען דאס גוט ריכטיק, דער קערפער
פון ראטמיטשע קאשעווי וועלכער אין געשטארבען
מיט 9 יארה צוריק ווי אויך זיין פרוי און קינד,
וואס וועלכע דארט געווען געווארען האבען גע-
וואלט איבערגעפירט ווערען ווען פאסירונג-
ווען מ'האט אויסגעגראבען דעם קבר, האט מען
דערוועגן, אז ס'איז געווען פערט אין דער מרגענע

דעם ציוויליזאציע אידעאל; אז יעדע פערזענליכע
קאן געשעהן נאר אין א ארץ-ישראל, א פער-
סער פון דעם טעריטאריע, אין דאס געווען ווע-
נען א "שטארקער" וואס האט געקומען ווערען
פון אונזערע פארלאמענט.

אויב געראכען האבען דעמאלט געפאלענע
פערמיר, און אויספירט "אין די אידען" פון די
חברים, און אין דעם פערליכע געזען מ'ווען רעדע
אין דער "אידען", וואס ווי אין אפגעוואכט געזא-
רען און אלע פרטים, און יעדער טייל אינגאנצען נישט
דערמאנט געווארען. (אפער, מ'זעהט די פערזענ-
לע פון דער טעריטאריע צענוער).

דערפאר געדענקט זיך מיר קלאר פון דער
אנדער וועט, אז די געמיינעלעכע מאטעריעלע פון די
חברים פועלי ציון און אויך געווען דערנעבן-
גען פון דעם געזאגט, אז דער לאונג: "מיר אדער
איר", מ'זעהט די ארבייטער-קלאסען פון
דער ארבייטער געפאלקענדיג געווען פערליכע ווערען
אויף דער לאונג: "מיר און איר", און אז אס אין
דעם פאקט האט געהערשט א טיפער פרינציפיעלער
סכסוך צווישן די מער פראגמאטישע פועלי-
ציון און דעם למרי אנטראפאטישען "הפועל-
הצעיר".

לאמיר צאהען דעם אפמאל, וואס איהם קומט,
ווי גרויס עס וואלט נישט זיין דער אנגעוואכסענער
חוב: די אפסאלט געווענע אפסאלט מענטשליכ-
ווערענדיק איינפאכע, וואס ליט אין דעם ציוויליזא-
ציע, וואס די מאטעריעלע פון דער ציוויליזאציע
ווערענדיק, נאר נישט קיין מענטשליכ-אינטערעסע-
ווענען.

אפער אפילו ווען דער נאכער יושר וואלט
געווען אויף אונזער וועט, - סיי אין די צעלען,
סיי אין די ווענען, ווי זי צו דערגרייכען, - וואלטען
מיר אויך דעמאלט נישט געמאכט ארבייטלעכע פון
אויב, די אומפאלליכע אנדערע אינטערעסן, וואס ווע-
נען פערפארטען מיט דעם פאלעסטינע פראבלעם.

ווי איינפארשען, אין ווי זיך פונאנדער-
קלייבען, ווי אפגעווען, אויף וועלכע זי שטימען
צונויפ, אדער געהערן לויפן צו אונזער צייט, און צו
די פארענדיקען פון דעם אלגעמיינע-געווענע יושר
דאס דארף איינפירן ווען די ערשטע און וויכ-
טיקסטע איינפארשען פון דער ציוויליזאציע-אידעאל-
שער פאליטיק.

ווייל, - לאמיר דאס איינמאל פאר אלעמאל
האבען אין איין! - די ארץ-ישראל-פראגע, אין
נישט נאר א רייזשע-אונזערע-אונזערע-פרייען דער
מען געווייזן, אז דאס אין א העכסט-פערפאלד-
טערטער פראבלעם פון דעם מאדערנען וועלט-
ליכע פאליטישען לעבען, ס'זעהט אז אויך דער ענט-
פער אויף דער ארץ-ישראל פראגע פארן ווערענדיק
פאלק זיין פערזענלעכע מיט א בעשטימטער ארבעט-
ציע אין דער מאדערנער אלגעמיינער פאליטיק.

אס דער ענען מ'ווען אפער אונזערע-ווערען
א סך מער פאליטיק.

טראגעדיע פון א יידישע וואנדערער
פון פעטראקאו קומט ער קיין פארין און פארין פאהרט ער קיין בעלג'ען
זוכען ארבייט. - מען געפינט איהם אפער-מ'מען ביינאכט אויף דער גאס

ער איז אנגעקומען אין דער אינדוסטרישטאט
לעזש און נישט האפנדיג קיין ברירה האט ער אן
גענומען א שווארצע ארבייט אונטערן פרייען דער
מעל פון א פראנצויזישע-געווענע, ער האט אפער נישט
געהאט קיין ווארעם קליידער אויף זיך און זיך נליד
פערקוואלט, ווערענדיג אדורכגעוויקט פון רענען,
אויף ריידען טאג האט ער צוויי איהם גענומען אין
שטימל, דא האט ער צוויי מאל פרוברט זיך
געהטען דאס לעבען פון פערזענליכע און עלענר,
מען האט איהם אפער יעדעס מאל פערהיט, נאך
צוויי וואכען ליגען אין שפיטאל אין דורכ, ער האט
ווערענדיק ארויסגעוויקטען אויף דער גאס, ער האט
אייבערגעפארען קיין דער וועלט נישט מיט פון לעזש
כדי האט צו געפונען ארבייט, ער האט זיך אפער
אויך דארט אונטערגעהט לעדיג און עלענר, ביז...
מען האט איהם אפער געפונען א פערמאכט
אין דער רוסטאנא פון א הויז, וואס האלט זיך
אין פויען אויף ענטיאאל גאס.

אין א האפנונגלאזען צושטאנד האט מען
דעם אונטערגעוויקטען ווערען יונגעמאן אפגעפירט
אין שפיטאל, וואס ער האט געלעבט זיך איצט מיט
דעם טיט.

לעבנדיגער הייט בערגאפען געווארען

פון קיי וועלכער און בלוירשט געשטארבען פון
האד-שלאג, און איינגעפראכען און דער קערפער
אז געלענען מיטן פנים אראפ מיט איינגעווענע
הענט, אזוי ווי וועלכע נישטא קיין סמנים א דעם
קערפער וואלט מען האפען פערזענלעכע געשטענען א
פערזענלעכער חשד, און קאשעווי איז געווארען גע-
ווארען אין לעטארנישען שלאף און זיך שפעטער
איינגעוועקט אין קבר.

אז זיין איסוואנדערונג פון רוסלאנד

...

וואס ער זיך אנטווארט. האט מען איהם נאכגעזאגט
זען זיין פאדערונג ער זאל פארהערן און אנאנטערן
וואס מען
אויפערלאזענדיג זיין פאמיליע אין לענגיגהאד
און ער אנטפארהערן קיין קאסטרומא, און פער-
זל טונג פון זיין אידעם הרב גור ארית.
דערצויל זענען אנגעקומען פערנאדערונגען מיט
דער באווייזע-דערענאנג, אז דער רבי זאל דער-
לייגט ווערען צוריקצוקומען פון קאסטרומא.
די נעכטלעכע פון דעם רבי'ס ארעסט האט שוין
געוואס אנגעמאכט א שטורם אין אויסלאנד, מען
האט זיך אין באווייזע-רוסלאנד קעגנטי אנגעהויבן
פען העכענען מיט דער עפענטליכער מיינונג אין
אויסלאנד.
נאכדעם ווי ער איז פערבליבען געווען טעג
אין קאסטרומא, איז געקומען די פרעהליכע ידיעה

(קליינער פעליעטאן)

מחמשים לנהג! אין ספקותיכם וארצות

१७। "गृह्यसूत्रम्", १।२।३।

אין אונזערע זיידן איז דא א גרויסע פארשידנהייט אין די קלער וואס מען האט צוגעלייגט צו די שטיקלעך. אזוי ווי אויף די צייטן ווען מען האט נישט געהאט די מאשין וואס מ'האט היינט, האט מען גענוצט די הענט צו לעגן די קלער.

ווען א שוויגער צורעדט זיך

איבערגעבען ווארט ביי ווארט

פון ב. האונער

שניענאוועס האלאיש

די מאדערנסטע זענען אנגעקומען אין גרויסע קוואנטומס פון די פאליגערע פאבריקען:

PEPEGE—Sp. Akc. Grudziadz
SCHWEIKERT—Łódź
TRETORN—Szwecja
KWADRAT—Ryga
צו די ביליגסטע פארטען-פרייען
הוט און דעטייל-לאגער

M. FANTULIS w ŁÓDZI
OGRODOWA 2 (róg Nowomiejskiej), Tel. 161-96

פאלסטאם: צוליב דער דינסט מיידל געהט ער נישט פארן. פון הויז: זיצט יעדער נאכט אין שטוב און ער קוועלט — נישט פון דער שטוב, נאר פונ'ם דינסט מיידל... ער געהאנדעלט זי ווי א קינד; ער לערנט זיך צוליב איהר רעדן דייטש... געהט אומהאלט מיט איהר אין קינד, קויפט איהר פרעזענטן, זאקען, נאטעלעך... איצט וויל ער, אז מין עטלע זאל פארהערן אין די פערק און א חורש צייט. גער עטלע וויל נישט. דאס הייסט, זי וויל נאך די דינסט זאל מיטפארהערן, און דאס וויל נישט דער איי-דים, ער מוז בלייבען מיט איהר, זאגט ער. אהן דער דינסט קען ער נישט זיין; וויל דאס איהם מין טאכטער נישט נאכגעבען. און זי איז טאקע נאכגעבען.

דערווייל האב איך אויסגעזאגט: איך בין צום איידם נישט געגאנגען ווערן א דינסט! ווען אלע שוויגערס זאלען אזוי האנדלען מיט זייערע איידים ווי איך, וואלט אלע מאל געהערשט שלום בית...

Dr. H. WOLKOWSKI
צעגלניא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקייטן, מענער-שוועכע, אלע שרש פאליזען, געהאנדלט מיט קווארץ-סטראלען נעמט מן פון 2-8 נ.מ. און פון 9-5 יוון.

אין אקציערערק האט זי געוואלט האבען: ער האט ממש גע'חלש'ט נאך איהר. פאר איוואק'ען וואלט איהר טאקע געווען בעסער ווי ביי דיר. אהן האלט ער א דינסט זינט ער האט חתונה געהאט, און ער גיט זיין ווייבעל אלע פערזענליכעס אין דער וועלט. זי האט שווערע קליידער און ערליכט זי ווי דאס לעבען. און פערזעס נישט, אז דאס ווייבעל זינט איהר נישט א העלסט צווייטען ווי מין טעל. נאך איצט קוקט עטלע אויס אק-ען איוואק'ען ווייבעל ווי א פריגעסין. יענע האט א נאך ווי א'גאדלעך, דינע פיסלעך ווי שטעקעס, וואסערדיגע אויגען און א ברייטען קערפער. זי זעהט אויס ווי א קעסעל פונק אויף צוויי פיסלעך. און וואס הערט זיך מלוח איהרע וואסערלעך? און עטלע איז שעה ווי גאלד. ווען עטלע פאלט צו איוואק'ען, וואלט זי היינט געווען די שוועסטער און די געווארסטע אין שטאט. הייסט עס, אז דאס וואס זי איז קראנק, איז דאס דין אייגענע שולד.

אבער דו האסט נאך איצטער צייט זי צו רעסעווען... ס'איז א רחמנות אויף איהר, אויף דיר אויף די קינדערלעך, אזעלכע טייערע קינדערלעך; זיי זענען דאך אזוי שעה ווי די פיס-טיגע זון. אז עטלע פארהערט פארן מיט זי און מען פוצט זי אויס, זענען זיי דאך ווי רעגלע פאלקעס. מענטשן שטעלען זיך אפ קוקען אויף זי, נישט אומזיסט איז זייער בילד געשטאנען אין די צייטונגען... שטעה נישט, טראכט נישט, וואס משה דו וועסט טראכטען אלץ ערגער וועסט זיין: קריג א דינסט מיידל און עטלע וועסט גע-זונד ווערען... איך וועל ביי דיר קיין דינסט נישט זיין; ס'איז א סך גלייכער פאר א שוויגער נישט צו זיין צו זיין צופיל מיט איהר איידים אין איין הויז. די בעסטע שוויגערס זענען די וואס קומען נישט צו זייערע איידים... גוט מארגען, גוט יאהר, און פארטיג, א שוויגער מיט א'גאדלעך דארפן זיך ליבען פון דער ווייטעס... וואס ווייטער אלץ געוואסער, אלץ שטילער, געה שוין צווישן צו א צושיקער און קריג א דינסט... עס קען זיין, אז ווען דו וועסט האבען א דינסט, וועסטו זיך איינשפארען אלע דאקטוירים, אלע מעדיצינען, אפערציעס... איידער די דאקטוירים זאלען צונעמען ביי דיר דאס געלד, זאל עס בעסער אריינפאלן צו א דינסט-מיידל, א דינסט-מיידל שפארט איין געזונד און דאקטוירים געהען עס צו —

און מין איידים האט מין געמאלט, איז צוועק אין א ביהר פון דינסט-מיידלעך און בע-קימען א דייטשע מיידל, א יונגע, א בלאנדע, מיט בלויע אויגען, כמעט נאך א גיינע און ער איז העכסט צופרידען, דער איידים; יא עס טוט איהם, זאגט ער, האה, וואס ער האט מין גע-קאנט איינפאלען א געדאנק, אז ער קען אויספירן רען צו דארהאן.

מאריס אבער האט געוואוסט, מיט וועמען ער האט צו טון: ער האט געוואוסט, אז דעם אלטענס ווידע פלעגט טאקע אלס אויסנוצען דעם מיטלע ביים איינשטילען די צושרייבענדיגע קרענזן... דער חשיבער הער, וועלכענס פארטרעט עס איז געהאנגען אויפ'ן וואנד האט נישט נאך געהא-גען און געהאקט קאפ, נאך ער איז אויך געווען א גאנצער ביהר אויף א'נמאכען מאטורעס.

— עס טוט מיר ווער לייד, וואס איהר וועט זיך בעדארפען געווענען מיט דער ערשטער עק-זיסטענץ, — האט דער אלטער פארטנוצט מיט עכטען פארדורס אין דער שטימע. — איהר זענט יונג, און אך האב זיך בעצאגען צו איך מיט פ-פאר פריינדשאפט און אכטונג. דאס געווען איז פאר מיר הייליג, און זיינע פארשטעהער זענען שטענ-דיג געשטאנען הויך אין מיינע אויגען.

ער האט ארויסגענומען פון קיערענץ-טיש-קסטעל א ריין ס רויטעלע, פארזיכטיג צוזאמענ-נעלייגט און פערט פערבונדען מאריס'ס מויל. דערנאך האט ער איהם אויסגעווישען פון דער פאלעסאנע און צוועקענעס אויף א שטובל. — ווען איך וואלט געווען יונגער און דריי-סער, וואלט איך זיכער געמאכט אזא זאך, וואס וואלט זיכער הנאה געבן מין זיידען. איך וואלט געגעבען טיטלע אייער קאפ צו די איינצונגע קראפ-טעס פונ'ם אויספארשונג-קאמט... איך האב שוין נישט איינמאל געהאט דעם דאזיגען איינמאל, בעטראכט טענדיג זי קראפ-טעס... זיי פאמען זיך ווער צו דעם צוועק... איך האב נישט געהאט אין זינדעוואק

אין אקציערערק האט זי געוואלט האבען: ער האט ממש גע'חלש'ט נאך איהר. פאר איוואק'ען וואלט איהר טאקע געווען בעסער ווי ביי דיר. אהן האלט ער א דינסט זינט ער האט חתונה געהאט, און ער גיט זיין ווייבעל אלע פערזענליכעס אין דער וועלט. זי האט שווערע קליידער און ערליכט זי ווי דאס לעבען. און פערזעס נישט, אז דאס ווייבעל זינט איהר נישט א העלסט צווייטען ווי מין טעל. נאך איצט קוקט עטלע אויס אק-ען איוואק'ען ווייבעל ווי א פריגעסין. יענע האט א נאך ווי א'גאדלעך, דינע פיסלעך ווי שטעקעס, וואסערדיגע אויגען און א ברייטען קערפער. זי זעהט אויס ווי א קעסעל פונק אויף צוויי פיסלעך. און וואס הערט זיך מלוח איהרע וואסערלעך? און עטלע איז שעה ווי גאלד. ווען עטלע פאלט צו איוואק'ען, וואלט זי היינט געווען די שוועסטער און די געווארסטע אין שטאט. הייסט עס, אז דאס וואס זי איז קראנק, איז דאס דין אייגענע שולד.

מען זי פאקען, אט האבען זיי א בראכט — און לעך. און אט האבען זיי קרעמפפען, און אט שטעלט און דא האט זיך גענומען ביי זיי שניידען צייהנד-איינער, וואס ווען און וועמען — אהא! ס'איז שוין נאך א קינד! און די ארבייט ווערט שווע-רער, און איהר געזונד ווערט ווייניגער, א מענטש איז דאך נישט געמאכט פון איינען. ווען דו האסט זיך פערליבט אין איהר, האט זי דאך געפליהט ווי א רויז, איז געווען שעה און שטארק און פריי-ליך! איהר זינגען, איהר טאנצען, איהר לאכען — ביזט דאך געווען די כפרה פאר איהר; דו האסט געהאלטען אין איין זאגען: אויב נישט זי וועסטו איינגענומען נישט חתונה האבען. האסט שוין פער-בעטען? ווען זי וואלט אלע מאל געווען א קראנ-קע, וואלטסטו מיט איהר נישט חתונה געהאט. ביזט דאך ארומגעגאנגען מיט איהר פיער יאהר, האסט געהאט בענען אויסצוגעבען: פיער יאהר איז נישט קיין טאג און נישט קיין וואך און נישט קיין חודש.

ער איז געשטאנען און זיך אויסגעהערט מיי-נע ווארטער און נישט געהאט וואס צו ענטפערען. האב איך געזעהן, אז ער שווייגט, בין איך געגאנגען ווייטער:

— שטעה נישט ווי א דערשלאגענער, געה צו א צושיקער און זאל ער דיר צושיקען א דינסט, אנדערש וועסטו זיך דא נישט פאר-דענען: דו מוזט האבען א דינסט, וועסטו זעהען טען א דריי אדער פיער חדשים, וועסטו זעהען, וועסטו עטלע געזונד ווערען און ווייטער קענען פאר-בייטען און אויפפאסען אויף די קינדער, וועסטו די דינסט צוועקשקען, טאמער נישט, וועט זי מו-זען ווייטער בלייבען. דער עיקר איז דאס ביסעל געזונד; עטלע איז נאך יונג, נאך קיין 30 יאהר נישט אלט, אויב דו וועסט זי אצט ראטעווען, וועסטו האבען א געזונד ווייב, טאמער נישט, וועט זיין שלעכט...

זאגט ער: פערזעס נישט, שוויגער, אז עטלע דארף באלד האבען א'נאפערציע; ס'איז א סברה, אז זי האט א "גוי" אויפ'ן מאגען, אזוי זאגען דאקטוירים.

זאג איך: ווען דו האסט מיט איהר חתונה געהאט, האט זי קיין "גוי" נישט געהאט; נישט קיין "גוי" נישט קיין שכל... ווען זי וואלט געהאט שכל און מין דעמאלט געפאלט, וואלט זי מיט דיר נישט חתונה געהאט. דו ווייסט גאנץ גוט, אז

לעזט זיך אריין מין איידעם צו מיר אין הויז, ביי ווי א סיגער!

לאז איך איהם שטעהן און פרעג איהם נישט וואס ער וויל; זאל ער שטעהן.

זעהט ער, אז איך מאך זיך פון איהם נישט קיין צימעס, ווערט ער נאך בייזער.

פארט עס מין ווי די וואנד; ווילסטו זיין בייז געזונדערהייט!

קומט ער שוין פארן מיט דעם:

— שוויגער, קומט אריבער, אייער טאכטער איז נישט געזונד און איך האב נישט ווער ס'זאל אויספאסען אויף איהר און אויף די קינדער.

זאג איך: נעם אריין א דינסט אין הויז, איך בין נישט קיין דינסט, זאג איך, איך בין א שווי-גער.

זאגט ער: א דינסט קאסט געלד.

זאג איך: א וואי דארף א דינסט קאסטען געלד; אלץ קאסט היינט געלד; פאר בהנח קריגט מען היינט קאפ-וועהטאג, צייהן-וועהטאג, אבער נישט קיין דינסטען.

זאגט ער: שוויגער, מאכט נישט קיין קונצען און קומט אריבער, איך מוז צוועקענען. איך'ר פערלירען די שטעלע וועל איך פארלירען.

זאג איך: וועמען פארט עס? פארליר יא, פער-ליר נישט, איך געה נישט.

ווערט ער שוין גוט אין פערס, ווי ער קען שוים שפריצט איהם אום פון מויל:

— שוויגער, דאס וואס מין פאר איז א קראנ-קע איז אייער שולד!

זאג איך: איך לאך פון דין היטעל! זי איז מיידעלוויי געווען געזונד ווי א מויער, איז קיי-מאל נישט קראנק געווען. נאך זייט זי האט מיט דיר חתונה געהאט איז פון איהר געווארען א תל-באלד געהאט א צוויילינג, באלד גענומען קיינען אויף שטיגען, באלד גענומען שלעסען אויפ'ן פער-סען שטאק, גענומען אליין וואשען די ווענד, דעם דיל די פערסטער, געשיר, וועט, זיגען דעם צווי-לינג איהם ארומפיהרען, נישט שלעסען קיין נעכט

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג

ספעציעל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7-4 אונטענד.
צוריקגעלעזער

דער טאלפע-טענש

(77) (סענסאציאנעלער ראמאן)

— פערשטעהט איהר, טייערער מיינער, האט לאנגוואל פארטנוצט, איינבאגעדריג זיך און אפשווענדיג זיך דעם שטוב פון די שיק. און, איידער מאריס האט פערשטאנען וואס דא קען פארקומען, האט דער אלטער אנגעכאפט דעם טיש, און מיט דער גאנצער קראפט א ווארף געטון אויפ'ן געהיים-אנגעלט. מאריס האט נישט בעוויזען אפצושפרינגען, און איז אנדערגעשלאפען. דער קאפ ווייגט, האט זיך וועהטאגדיג אפ-געקלעפט אין א ברעג פון קאמין. דער רעוואלוער איז איהם ארויסגעפאלען פון די הענד. אין איין אויגענבליק איז שוין דער אלטער געזעסען, רייטענדיג אויף איהם, אנגעוואליעט זיך אויף איהם מיט'ן גאנצען קערפער, און פער-דרייט די הענד אויף הינטען. מאריס האט געפרובט שטעלען א ווידער-שטאנד, נאך ער האט זיך געפיהלט, ווי א שוואך קינד אין די מוסקלעך ארעמס פונ'ם אלטער. עס האבען א קאפ געטון די שטאלענע האנד-קייטלעך; און מאריס האט איינגעזען פער-לירען די פרייהייט פון בעוועגונג. פון דרויסען האבען זיך דערהערט שרייט... דער אלטער האט שנעל ארויסגעווארפען פון זיך דעם זיידענעם כאלאס, וועלכען ער האט

איך, נאך איך האב גערעכענט, אז דער נורל קא-מיר אומאל אויף צושיקען א הויכען מלוכה-פענא-טען, א מיניסטער, אדער אפער גאנץ א פרעמיער-מיניסטער! דעם זיידען מיינעם, ווי איך איז בע-קאנט, איז אויסגעפאלען דער בעזונדערער נזח צו בעשטראמען קעניגען און אנסיהרערס פון גרוי-סע פאליטישע פארטייען ווי דאנסטאנען, ראבעס-פיערען א.א. דאנסטאן אבער איז געווען דער גרעס-טער פון זיי...

מאריס האט נישט געקענט ענטפערען אויף די רייד פון אלטער, און זיך אפטרעפן מיט א ווארט פשוט דערפאר, ווייל דער כול זייער איז געווען פערט פערבונדען.

דער קאפ האט איהם וועה געטון פונ'ם קלאפ, אבער דער געדאנק איז געווען קלאהר:

ער האט געקוקט און געוואוסט, וואס דער משונענער אלטער וועט ווייטער טון, און ער האט פערשטאנען, אז קיין רעטונג איז נישט געווען. פון וואס פאר א מורא'ריגע סצענעס איז דער דאזיגער שטילער צימער געווען א'נעוועלט!

דא, צווייט, איז באג געלעגען א גע'חלש-טער און שיער נישט געפאלען א קרבן פונ'ם מא-ניאק.

די קיבנות דא פלענען געכאפט ווערען הילם-לעז מיט דער הילף פון כלארל גידרעס, וואס פלעגט צונעמישט ווערען צום ווין. לאנגוואל האט אבער אויך איינמאל א טעות געהאט אין דעם גי-טעל: די מאלפע איז משמעות שטארקער געווען, און ווען זי איז אריינגעפאלען אין לאנגוואלס חענד, האט זי זיך געפארטוועט נאך דערפאר, ווייל איהרע מוסקלעך האבען זיך ארויסגעוויזען פאר שטארקער פון די שטאלענע האנד-קייטען. (פארטענענע קומט.)

Dr. H. Lubicz
צענדלינא 43, טעל. 41-32
צענדלינא 43, טעל. 41-32
צענדלינא 43, טעל. 41-32

Dr. med. I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקערט
אינערליכע קראנקהייטן
ספעציעל פאר לינגער און פארקערטע
בעטערענדיגע און קינסטליכע בערגונג
דעם און און דער היים פון 3-5-10-15

אשיו-לעכע
אשיו-לעכע
אשיו-לעכע
אשיו-לעכע

Dr. H. Krauskopf
med. H. Krauskopf
אקוסעריע אין פרו-ען-קראנקהייטן
צענדלינא 45, טעל. 47-113
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אונזער
צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינע יעצט
14 Zawadzka 14
נעמט אן פון 10-2 און פון 4-7

אצימער
מיט א סוף
פאר א צענדליגער
פאר א צענדליגער
פאר א צענדליגער
פאר א צענדליגער

Do wynajęcia
2 pokoje z kuchnią
od gospodarstwa. Wiadomość: ul. Rybna Nr. 2.
Pośrednicy pożądanymi.

לעשניצע
און דעמאנסטראציע
און דעמאנסטראציע
און דעמאנסטראציע
און דעמאנסטראציע

היינטיגער פרימארגע-קאנצערט
היינטיגער פרימארגע-קאנצערט
היינטיגער פרימארגע-קאנצערט
היינטיגער פרימארגע-קאנצערט

היינטיגע אקעדעמיע פון
היינטיגע אקעדעמיע פון
היינטיגע אקעדעמיע פון
היינטיגע אקעדעמיע פון

וויכטיג נייעס!
וויכטיג נייעס!
וויכטיג נייעס!
וויכטיג נייעס!

אנאליזע
אנאליזע
אנאליזע
אנאליזע

אצימער
אצימער
אצימער
אצימער

FORADNIA WENEROLOGICZNA
פארדנא ווענערולאגישע
פארדנא ווענערולאגישע
פארדנא ווענערולאגישע
פארדנא ווענערולאגישע

די ציאנעלען חנוכה-באזאר
די ציאנעלען חנוכה-באזאר
די ציאנעלען חנוכה-באזאר
די ציאנעלען חנוכה-באזאר

B. Robinson
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטן
פערטריקאווער 10, טעל. 86-131
נעמט אן פון 8-9 1/2 פרייה אונטן 3 1/2-4 1/2 נאכט

KSIEGI HANDLOWE
WYROBY WŁASNE
J. M. LIPINSKI
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 52. TEL. 1.20.92

קאלאשען פון 8 זי
קאלאשען פון 8 זי
קאלאשען פון 8 זי
קאלאשען פון 8 זי

ה. שיינפילד
ה. שיינפילד
ה. שיינפילד
ה. שיינפילד

B. MANN, Piotrkowska 10.
B. MANN, Piotrkowska 10.
B. MANN, Piotrkowska 10.
B. MANN, Piotrkowska 10.

עקטערן!
עקטערן!
עקטערן!
עקטערן!

פון ציוניסטישען פאלקס-אניווערסיטעט
פון ציוניסטישען פאלקס-אניווערסיטעט
פון ציוניסטישען פאלקס-אניווערסיטעט
פון ציוניסטישען פאלקס-אניווערסיטעט

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od 10.XII. do 16.XII. 1929 r.
Dla dorosłych i młodzieży:
Siódmy cud świata
Legenda hinduska według utworu Nira Džan Pala, w oprac. W. Burtona
Nadprogram:
Z ŻYCIA WĘZÓW.
Następny program: Spowiedź Kapelana

מה שהיה הוא שיהיה
מה שהיה הוא שיהיה
מה שהיה הוא שיהיה
מה שהיה הוא שיהיה

לעשניצע
לעשניצע
לעשניצע
לעשניצע

שיך פאר דעם גאנצען הויזגעזונד!

אונזער שטרעבען איז צו בעזארגען שיך פאר'ן גאנצען הויזגעזונד. מיר ווילען פאר יעדען צוקלייבען א שיך מיט דער ענטשפרעכענדער ברייט און לענג, צוגעפאסט פאר זיין בערוף. זייט 30 יאהר זענען מיר זעלבסט די פראדוצענטען. נוצט אויס אונזער ערפאחרונג און אונזערע עצות. שענקט אונז אייער פערטרויען.

מענער-שיך

פון 1a באקס, מיט דער בעסטער זול, נומער קלאץ - - - זל. 36.90
אויך דער זעלבער פאסטן קאמביניר-טער זאק מיט גאבארדין - 36.90

סאלידע און בעקוועמע שיך מיט א סלופקאווע קלעצל

פאר דאמען פון 1a שווארצען אדער ברוינעם באקס און אין אנדערע מא-דערנע קאלירען - - - זל. 29.90

קינדער-פאנטאפער

מיט א זאקיר-לעצל, אדער לעדער פער-שירענע שטאטירונגען, לייכט און בע-קוועם צו שניענאוועס, פרייען לויט מאס - - - פון 9.90 ביז 19.90

דאמען-שניענאוועס

שווארצע און ברוינע פון 1a גאבארדין מיט פלושענעם מאנקעס, בעסטער סארט און גארנטיע - - - זל. 16.90

מענער-האלב-שיך

מאדערנסטער פאסטן פון פרימא-באקס, שווארץ, ברוין, אדער פון 1a זאקיר - - - זל. 36.90

עלעגאנטער

לוקסוס-פאנטאפער

פון 1a זאקיר און זאמם, אדער פון ערשט-קלאסע לעדער אין פערשידענארטיגע קא-לירען מיט בעפונגען - - - זל. 29.90

קינדער-מאקאסינען

מיט א נאייביג דויערהאפטער, על-סטויש - נומער זול, מיט א נאייביג געקלאפטע אינדאנא-קאס, פרייען לויט מאס פון זל. 16.90 ביז זל. 24.90

עלעגאנטע דאמען באמען

אינגאנצען נומער צום וואשען, אין מאדערנע קאלירען און שלינגען ענט-שפרעכענד פאר יעדען איינציגען שיך - - - זל. 19.90

מענער-האלב-שיך

ברייט צוגעפאסטער פאסטן, ספארט-אויספערטיגונג, גענייט פאסטנווייז - - - זל. 36.90

די מאדערנסטע

דאמען-משאלענקעס

פון פרימא-זאקיר אדער זאמם זל. 29.90 פון שווארצען אטלעס, אדער אין א שט-טירונג ענטשפרעכענד צום קאליר פון יעדען קלייד - - - זל. 22.90 פון זיידענער פונעל שווארצער קאליר - - - זל. 12.90

סאלידע קינדער-שיך

פון 1a באקס, מיט לעדערנער זול, לייכט און בעקוועם, פרייען לויט גרויס - - - זל. 19.90 - 29.90

שניענאוועס פאר קינדער

און פריילינגס מיט אדער און מאנקעטען, פרייען לויט גרעסען - - - זל. 14.90 - 19.90

עלעגאנטער פאנטאפער

פון 1a אטלעס, לייכט און אויסגעציי-כענט, אין שווארץ און אין אלע אנדערע מאדערנע קאלירען - - - זל. 22.90 פון זיידענעם פונעל אין שווארצען קאליר - - - זל. 12.90

לוקסוס צוגעגליד

פאר אלע! לעצטע און מאדערנסטע שלינגען אין דער עלעגאנטסטער פארם. פשיטווע און קלאץ פון שווארצען אטלעס אויס-געקלאפט מיט גאלד, טילקעס פון גלאסטן אטלעס אויך נאך - - - זל. 22.90

אונזער ספעציאליטעט-שיך

אויף די שטארקסטע פערסע - אויסגעבעט מיט קאמפליקאט פערטיס פון פערקיהלונג און רעוואלטיווע. פריי פאר קינדער - - - פון זל. 12.90 - 14.90 דאמסקע - - - זל. 16.90 מענער - - - זל. 19.90

הויכע לאקירטע

שניענאוועס (רוסישע) - - - זל. 36.90

ערעפנונג דעם 18-טען דעצעמבער 1929

Rata

פיעטריקאווער 87

לאדז

פיעטריקאווער 87